

novoměstský kurýr

07/2017

ČLÁNKY - INFORMACE - AKTUALITY - NÁZORY- FOTOGRAFIE

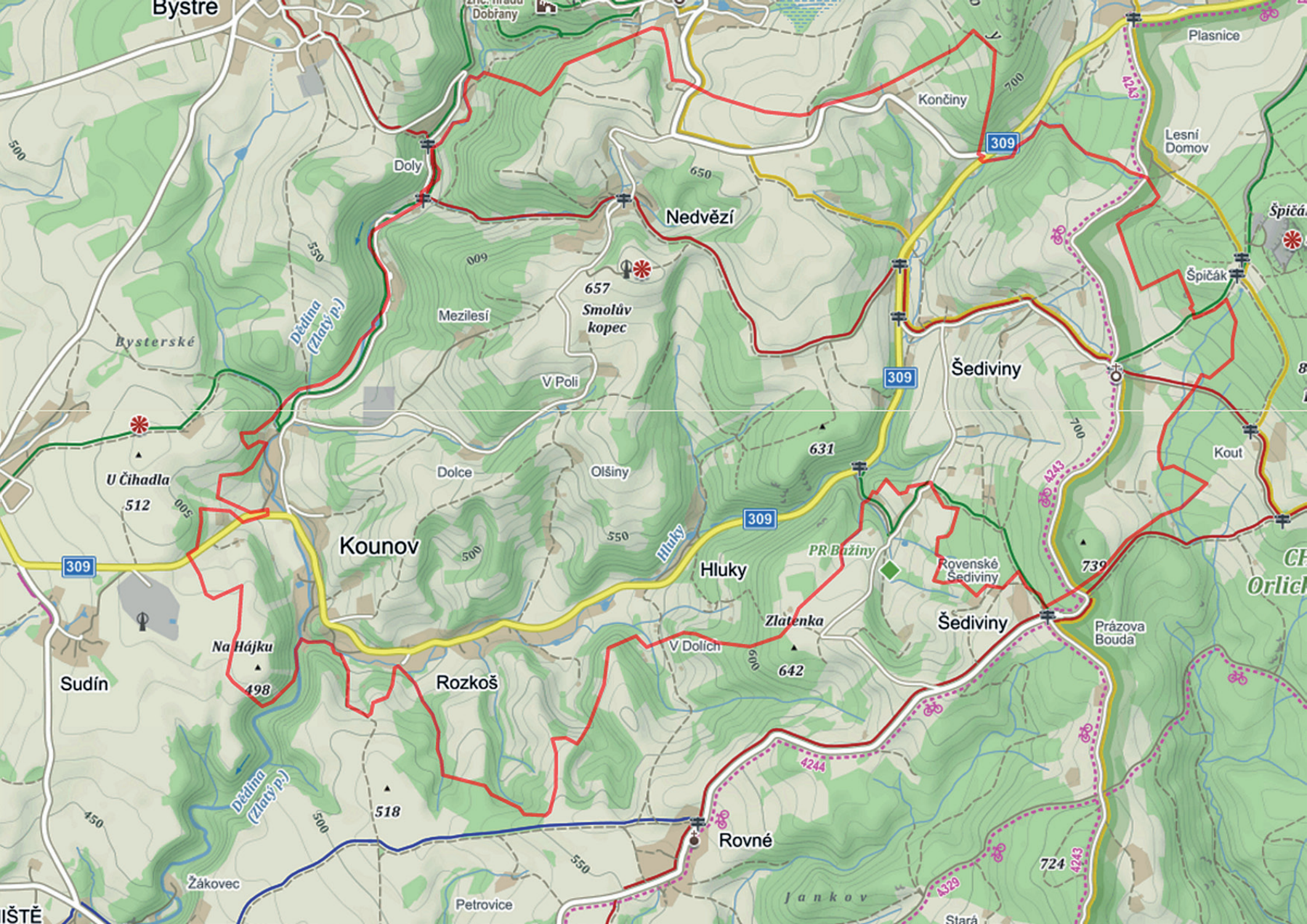
Pohled na Kounov jako celek se mi nepodařilo najít. Tato fotografie je pohled od jihu přes část Kounova Rozkoš. Uprostřed snímku nahoře je vidět nová zvonice s „Kounovským zvonem“ na kopečku za kounovskou slavnou hospodou. Foto: J.B.

www.novomestskykuryr.info

OBSAH: MAPA REGIONU
OBCE S VAZBOU NA NOVÉ MĚSTO NAD METUJÍ
KOUNOV - CO O SOBĚ NAPSALI V ROCE 1939
KOUNOV Z INTERNETU

NĚKOLIK MÝCH POSTŘEHŮ
FOTO Z OBCE KOUNOV a připojených obcí
POHLEDY Z MĚSTA
OD KLADSKÉHO POMEZÍ

INSPIROMAT
ŽERTOVNÉ OBRÁZKY
FOTO NA ZADNÍM LISTU

Obce bývalého okresu Nové Město nad Metují
 (Obce seznam stav 1939, přidružení současnost).

Obec	Zahrnuje obce a místa	Novkurýr
Bačetín	Bačetín	05/2015
	Sudín	05/2015
Bílý Újezd	Bílý Újezd	09/2016
	Hroška	09/2016
	Masty	09/2016
	Roudné	09/2016
Bohdašín	Bohdašín	02/2015
	Bydlo	02/2015
	Rokol	02/2015
	Vanovka	02/2015
Bohuslavice	Bohuslavice	06/2014
Bolehošť	Bolehošť	08/2016
	Bolehošťská Lhota	08/2016
	Lipiny	08/2016
Byzhradec	Byzhradec	10/2016
Bystré	Bystré	04/2015
Černčice	Černčice	04/2014
České Meziříčí	České Meziříčí	02/2016
	Skršice	02/2016
	Tošov	02/2016
Deštné	Deštné	
	Plasnice	
Dobré	Dobré	06/2017
	Hlinné	06/2017
	Kamenice	06/2017
	Rovné	06/2017
Dobruška	Dobruška	
	Běstviny	11/2015
	Domašín	
	Chábory	05/2017
	Křovice	12/2015
	Mělčany	
	Pulice	

	Spáleniště	
Dobřany	Dobřany	07/2015
Chlístov	Chlístov	10/2015
Janov	Janov	03/2015
Jestřebí	Jestřebí	09/2013
Jílovice	Jílovice	05/2016
Kounov	Kounov	07/2017
	Hluky	07/2017
	Nedvězí	07/2017
	Rozkoš	07/2017
	Šediviny	07/2017
Králova Lhota	Králova Lhota	04/2016
Křivice	Křivice	
Ledce	Ledce	07/2016
	Klášter nad Dědinou	07/2016
	Újezdec	07/2016
Libchyně	Libchyně	01/2014
Mezilesí	Mezilesí	02/2014
Mokré	Mokré	02/2017
Nahořany	Nahořany	07/2014
	Dolsko	07/2014
	Městec	07/2014
	Lhota - Doubravice	07/2014
Nové Město nad Metují	Nové Město nad Metují	12/2013, 14
	Krčín	
	Spy	11/2014
	Vrchoviny	10/2014
Nový Hrádek	Nový Hrádek	
	Dlouhé	
	Krahulčí	
	Rzy	
Očelice	Očelice	03/2017
	Městec nad Dědinou	03/2017
Ohnišov	Ohnišov	01/2015
	Zákraví	01/2015
Olešnice v Or. horách	Olešnice v Or. horách	08/2015
Opočno	Opočno	

	Čánka	01/2017
	Dobříkovec	01/2017
Osečnice	Osečnice	
Podbřeží (Skalka)	Podbřeží (Skalka)	05/2017
	Lhota Netřeba	05/2017
	Netřeba	05/2017
	Přimy	05/2017
	Studánka	05/2017
	Škutina	
Pohoří	Pohoří	01/2016
Provodov-Šonov	Provodov-Šonov	09/2014
	Domkov	09/2014
	Václavice	09/2014
	Šeřeč	09/2014
Přepychy	Přepychy	04/2017
Přibyslav	Přibyslav	11/2013
Rohenice	Rohenice	03/2016
Semechnice	Semechnice	12/2016
	Podchlumí	12/2016
Sendraž	Sendraž	10/2013
Slavětín nad Metují	Slavětín nad Metují	08/2014
Slavoňov	Slavoňov	03/2014
	Blažkov	03/2014
Sněžné	Sněžné	06/2015
Trnov	Trnov	11/2016
	Houdkovice	
	Malá Záhornice	
	Záhornice	
	Zádolí	
Val	Val	09/2015
	Provoz	09/2015
Vršovka	Vršovka	05/2014
Vysoký Újezd	Vysoký Újezd	06/2016

NOVÉ MĚSTO NAD METUJÍ obec, která byla okresním městem

Nové Město nad Metují bylo okresním městem. V čísle 2/2015 tohoto provedení „Novoměstského kurýra“ jsem uveřejnil mapu okresu Nové Město nad Metují z roku 1938. Které obce novoměstský okres tehdy zahrnoval, vyplývá z této mapy.

Seznam, který je uveden v předchozí tabulce je aktuální seznam obcí dle výše uvedené mapy novoměstského okresu.

Přidružené obce k těm větším odpovídají současnému stavu (t.j. cca rok 2017).

Tabulka je průběžně upravována a doplňována.

V jednotlivých číslech měsíčníku „Novoměstský kurýr“ se budu věnovat obcím, které jsou v tabulce na straně 3.

V tabulce najdete, ve kterém čísle měsíčníku „Novoměstský kurýr“ se o příslušné obci píše.

Obce budu volit namátkově dle mé nálady, kam se mi bude chtít právě jet. Pokračuji obcí KOUNOV.

Jindřich Buchal.

KOUNOV

Co o sobě napsali v roce 1939 v knize „Nové Město nad Metují a jeho kraj“:

Obec Kounov do té knihy nanapsala žádný příspěvek. Škoda. Ne-dvězí ano - viz dále.

KOUNOV Z INTERNETU

Nejdříve se podívejme na www stránky obce Kounov:

K obci Kounov jsou přidružena následující místa - Šediviny, Nedvězí, Hluky, Rozkoš.

Souvislou historii obce jsem na stránkách obce nenašel, ani nikde jinde, ale zato je tam doklad, kterým se kounovští po druhé světové válce snažili odvrátit stavbu přehrady, která se pod obcí plánovala. Informace tam obsažené jsou zajímavé. Podívejte se.

PANU PREZIDENTU ČESKOSLOVENSKÉ REPUBLIKY

Dr. Eduardu Benešovi a členům čsl vlády.

Protestní, pamětní spis obce Kounova.

Místní národní výbor v Dobrušce a okolní obce žádají o vybudová-

ní údolní přehrady na soutoku Zlatého a Hluckého potoka v Kounově.

V žádosti Zemsk. nár. výboru v Praze jest na jedné straně uváděn zájem veřejnosti (doslovně : »— veřejnou potřebu měst zřetování splašků stokových, koupaliště a celoroční lázně«) a v žádosti Ministerstvu zemědělství jest uváděn zájem hospodářský (doslovně : »— aby při dalším provádění regulace tohoto toku bylo současně řešeno i zavodnění luk«.)

Žádá se o nové, nákladné projekty a řešení, ustupuje se od vypracovaných plánů a propočtů a zadává se vypracování přehrady v uvedeném místě.

Jest zřejmé a jasné, že se zde pracuje s nepravdivými údaji, aby povolení centrálních úřadů bylo snáze dosaženo. Pracuje se — mírně řečeno cestou ne správnou, osobními intervencemi, památkou to z dob protektorátu.

Nepostupuje se tak, jak toho žádá nová doba v demokratické, lidové správě — ale jde se bez čekání a jednání bezohledně dále.

Nejen bez jednání a vyjádření O. N. V. v N. Městě n. Met., ale vůbec bez vyjednávání; s obcí Kounovem.

Dobruška jedná o Kounovu bez Kounova a uplatňuje sobecké zájmy města vůči vesnici formou, která se prováděla v protektorátě, ale nelze jí prováděti v osvobozené Republice.

Kde jest splnění slibů M. N. V. v Dobrušce, které v dlouhém přípi-se rozeslala při nechutném boji o sídlo okresu dne 2. listopadu 1945: »Budeme pracovati tak, abychom byli všichni vzájemně spokojeni a šťastni a aby v našem okresu nebylo třenic ani bojů, ale aby našel vždy cestu člověk k člověku«.

Takto vypadá v praxi plnění těchto krásných, ale prázdných slov.

M. N. V. v Dobrušce operuje zde falešnými a nepravdivými údaji o Kounovu, jak vidno z následujících:

V žádosti O. N. V. uvádí 8. X. 1945 čj. 634945 R

»Uvažováno bylo též zřízení přehrady u Dobrého. Tam ale by se zatopila řada vodních děl, dobře vybudovaných (Světlík - tkalcovna, Aldorf - mlýn, pila, Poláček - tkalcovna, Langr, mlýn, Šafář, mlýn, Šrejtr, tkalcovna), ale účinek by nebyl daleko tak dobrý.

V Kounově jest vodních děl málo, většinou jde o hospodářská stavení.

Zde uvádí 6 vodních děl — v Kounově samém by se zničilo 18 vodních děl a mimo to vod. děl okolních obcí. Podrobný výpis v »Popise Kounova«, kde jest srovnáváno jiné a další nesprávné jednání.

M. N. V. v Dobrušce bez souhlasu a vědomí O. N. V. a míst. nár. výboru v Kounově pozval komisi Z. N. V. do Kounova dne 18. ledna

1946 ku prohlídce terénu.

Chceme věděti, kdo platí toto nákladné šetření, kdo vyslal komisi Z. N. V. v dnešní době, kdy se musí všude tolik šetřiti.

Dobruška ve své žádosti uvádí Kounov do takového osvětlení, že neinformovaný čtenář jest úmyslně mylně informován.

Dnes, kdy jest v pohraničí třeba dobrých lidí, divným způsobem se zmiňuje o tom, že někteří odešli do pohraničí. Uvádí nepravdivě, že z Kounova odešlo 25 rodin — odstěhovalo se 6 rodin, ale jen z části — předána M. N. V. jest jedna stará chaloupka bez ceny a bez pozemku.

Uvádí toto způsobem, který snižuje Kounov, uvádí formou zakrytou, že v Kounově jest pár chudáků, kteří budou vděční, že budou přestěhováni.

Občané z Kounova jsou si vědomi nutnosti přehrady na Zlatém potoku, ale přejí si vysvětlení, proč se upouští od hotových projektů na Skalce a u Dobrého, když tyto nádrže by zachytily další, důležité přítoky s povodní oblastí o 100% větší, čímž by vznikl stálejší a pevný stav vody.

Žádá se nové plánování velké přehrady, které by zničilo celou velkou obec Kounov — při čemž naplnění by nebylo pravidelné a výsledek velmi pochybný. Průtočnost vypočítaná by se nedocílila, protože vypařování tak velké plochy a prosakování by spotřebovalo plně slabé přítoky obou potoků v letních i podzimních měsících.

Toto konstatování jest výsledek mnohaleté zkušenosti — vždyť v létě na horním toku Hluckého potoka Šediviny zavodnily louku a potok byl bez vody.

Mimo to, zřízení přehrady v Kounově by zničilo důležité komunikace, které by si dnes vyžádaly obrovského nákladu.

Konečně jest zde další výhodná alternativa oproti hotovým plánům a sice přehrada mezi Žákovcem a Kounovem. Tam jest krásné, široké údolí, prázdné — kde by nebyl nikdo poškozen a účel regulace vodních sil by byl též dosažen, bez přerušování důležitých komunikací a bez zatopení jediného obytného stavení či vodního díla.

Další srovnání v »Popisu Kounova«.

V Kounově, v lednu 1946.

Popis Kounova:

Prastará horská obec Kounov s osadami Rozkoš a Hluky leží v překrásném údolí na toku Zlatého a Hluckého potoka.

Obcí vede důležitá komunikace, nedávno velkým nákladem dobudovaná (v r. 1928 kolaudovaná), která dokázala v r. 938 velkou strategickou důležitost.

Obec čítá 136 popisných čísel, vlastní lesní hospodářství, dobře vedené a má 500 obyvatel.

Obec převážně s průmyslem tkalcovským a dobře vedenými zemědělskými usedlostmi, z nichž dvě usedlosti mají vzorně zavedený kontrolovaný chov vepřů.

Ve dvou usedlostech vedou jedinečné, velké včelařství.

obci jest družstevní pastvina o výměře 20 ha, Kampelíkova záložna ve vlastní nové budově s vklady 7 milionů, ročním obrátem 12 milionů. Kampelíčka vlastní dvě zděná skladiště.

Živnosti : 1 kolářství, 1 obuvník, 2 bednáři, 2 truhláři, 3 krejčí, 1 švadlena, 3 obchody (1 obchod s pekařstvím, který zasobuje okolní obce), 3 hostince, 1 soustružník, 1 holič, 1 kovář, 1 řezník, 1 stroj, zámečnick.

Obec má vlastní obecní dům se 4 byty, kde má i vlastní kancelář M. N. V.. Dále jest v místě jednopatrová budova 2tř. obecné školy, s bytem pro řídícího učitele a bytem pro učitele.

obci jest »Tělocvičná jednota »Sokol«, »Jednota Orla«, ochotnický spolek a dobře vedený »Sbor hasičů« s vlastní, novou zbrojnicí, s motorovou stříkačkou a 2 ručními stroji s patřičnou novou výzbrojí. Obsáhla obecní knihovna.

V obci nacházejí se dosud otevřená ložiska železné rudy, která byla v r. 1943—1944 znova přezkoumána s velmi dobrým výsledkem vysokým st. báňským úř. na Horách Kutných.

Hlavní obživa a produkce obce jest tkalcovství. Zde vidno jasně, kolik vodních děl by se zničilo přehradou (Dobruška uvádí, že téměř žádné).

Tkalcovny s vodními díly — turbinami:

poř.	jméno	poč. stavů	ks
1.	Jan Šritr, Hluky č. 22	15	7,5
2.	Josef Stencl, Hluky č. 14	10	7,-
3.	Josef Práza, Hluky č. 7	4	3,-
4.	Václav Kárník, Rozkoš č. 20	37	16,-
5.	Lud. Hartmanová, Rozkoš č. 45	27	14,-
6.	Bedřich Hejzlar, Rozkoš č. 10	10	6,-
7.	Václav Hartvich, Rozkoš č. 20	12	8,-
8.	Anežka Štěpánová, Kounov č. 12	10	7,-
9.	Josef Hartman, Kounov č. 19/65	56	27,-
10.	Frant. Andrš, Kounov č. 27	10	10,-

Tkalcovny jsou většinou přebudovány ze starých mlýnů — takže jsou to novostavby, moderné vybavené.

V osvobozené Republice uvedené tkalcovny ihned zahájily provoz bez jediného přídelu pohonných látek (nafta, uhlí, dřevo, benzin, elektric. energie).

Plně pracují k zásobení Republiky a postižených krajů válkou a dodaly již mnoho tisíc metrů výrobků, bez propagování a hlásání o zahájení provozu. To pokládáme za samozřejmou povinnost.

Dále jsou vodní díla:

poř.	jméno	ks	dílo
1.	Robert Čtvrtečka, Hluky čp. 15	3.5	truhlářství
2.	Jan Marek, Hluky č 24	5.-	dynamo
3.	Jan Kašpar, Rozkoš č. 39	7.-	dynamo elektr.
4.	Ant. Ježek, Rozkoš č. 8	6.-	dynamo elektr.
5.	Jos. Marek, mlýn, Kounov č. 4	10,-	mlýn
6.	Fr. Mádr, Kounov č. 42	4,-	pekařství
7.	Jos. Hartman, Kounov č. 25	15,-	pila
8.	Jos. Hartman, »Kocanda	75,-	v projektu

Dále zasahuje vodní díla : Hejzlar Jos., tkalcovna Nedvězí, Kočnar Jos., tkalcovna Nedvězí, Langr Jos., tkalcov. Bystré, Šnajdr Jos., tkalcovna Bystré, Poul Jos., tkalcov. Nedvězí.

Tedy celkem 23 vodní díla.

Z vodních děl má obec od soukromých maj. tkalcoven většinu elektrického osvětlení.

Katastrální rozloha v Kounově činí:

orná půda	252 ha
luk a pastvin	98 ha
lesa	155 ha
cest, zast. pl.	21 ha
celkem	526 ha

Obec staví elektrickou síť (družstvo pro rozvod elektrické energie v Kounově).

Po celou dobu okupace nemohlo se nic opravovat, v důsledku toho nejen soukromní majitelé podnikají opravy, ale i obec jest nucena provádět velké opravy na škol. budově, opravu obecního domu, úpravu cest a mostů.

Projektována stavba koupaliště a hřiště. Staví se v místě hřbitov a kaple.

Zasloužíme si klidu pro kladnou práci po tolika letech nejistoty. Žili jsme v sousedství nacistické šelmy a chceme nyní pracovat v jisté a klidné době. Opět na nás doráží nejistota, co bude dál? Nechceme nic, než určitou a jasnou cestu, zabezpečenou pro další, lepší vývoj obce, jako Vy všichni ostatní.

Obec jest vylíčena dále, jako by nic nevynášela a žila z příspěvků okresu neb země. Obec byla a jest soběstačná, nežádala dosud o nic a nic také nedostala odnikud, ač její přínos v daních není o nic menší než těch, kteří žádají o její zatopení.

Kounov není třeba stěhovali do pohraničí, protože od nepaměti stojí v pohraničí, v bezprostředním živlu německém.

Žili jsme na výspě českého lidu v sousedství germánů a vždy jsme uhájili zájmy naší drahé Vlasti.

Žili jsme na horké půdě a vydrželi.

Hraničáři z Kounova všichni obstáli v minulých těžkých dobách — nezpronevěřil se ani jeden jako mnozí z těch, kdož daleko žili od pohraničí.

Při zabírání hranic a úpravě v r. 1938 občané nebojácně a veřejně proti okupantům hájili své zájmy i zájmy Čech — když hraniční čára zabírala valnou část jejich katastru.

Bez ohledu na vážné důsledky a surovost okupantů v tehdejší době, postavili se proti a uhájili práva českých lidí.

Hraniční čára nezasáhla ani jedno číslo a byla posunuta zpět.

Orlické hory v r. 1938 byly v našem úseku chráněny výhradně vybranými — spolehlivými vojáky z Kounova (SOS).

V dubnu r. 1945 připravený Nár. výbor ihned 5. května nastoupil a na jeho prvé zavolání přihlásilo se ihned 5. května 1945 do vojenské služby osvobozené Republiky 52 mužů.

Kounov s okolím — zvláště obě údolí — Rozkošské i Kounovské, jest krásné, zdravé a jedinečné místo pro rekreaci — zdravou a jedinečnou v celém Orlickém pohorí.

Tato věc ušla všem zájemcům — o foto se nikdo nestaral, až v nynější době nár. výbor činí kroky, aby Kounov se stal oblíbeným letoviskem.

Od nepaměti jest Kounov opomíjen, ať se veřejný zájem obrátí k tomuto účelu a zřídí se rekreační středisko pro pracující třeba z oboru tkalcovského — a to prospěje nejen kraji, ale hlavně těm, kteří po těžké práci v době dovolené budou potřebovali zdravý vzduch horský, okořeněný pryskyřicí krásných lesů. Zdravé a jedinečné klima s překrásnými, členitými výhledy při pohodlných, pěších túrách.

Tím se vepíšou zlatým písmem v paměť vděčného lidu celého kraje i země.

Občanstvo plně chápe vážnost nabízeného a všemi silami pomůže vybudovati svým pracujícím bratřím a sestrám místo pro klid a nabrání nových sil — protože chápeme a známe těžký zápas o denní chléb.

Uvádí se, že jest vhodná doba dnes vystěhovati nás do blízkého pohraničí. To by nevadilo, že jest to vyšší poloha nadmořské výše, horší existenční podmínky a nemožnost vybudování celé řady vodních děl.

Z těžkého chleba, jak sama uvádí, chce nás Dobruška vystěhovati do lesů a kamení.

Spontánně odhlasováno vším občanstvem na veřejné schůzi dne 20. ledna 1946 brániti se proti této nespravedlnosti a vznésti protest nejen p. prezidentu Čsl. republiky Dru Ed. Benešovi a vládě, ale i široké veřejnosti, aby bylo jednou jasno, jak se stále odvažují jednotliví sobci, skryti mnohde za jména národních výborů, pracovati pod pláštíkem veřejného zájmu pro sobecké vydobytí věcí na úkor druhých.

Místní národní výbor v Kounově.

V Kounově, v lednu 1946.

Pošta Bystré, Orlické hory.

Th. Böhm, Nové Město nad Metují.

Přidružené obce

Šediviny.

Část obce Kounov. Tato horská ves je známa od r. 1654. Ale asi v r. 1542–1580 zde bylo 9 „osedlých“ (rodin v domech), v r. 1598 je jich zde 13 a v r. 1653 již 16. Ve válečných létech 1625–1637 byly lidem ze Šedivin rozděleny a do dědičného držení rozprodány „klučeniny“ a paseky na horách za úročné platby (např. za slepice a robotování). Lidé měli skutečný výkon roboty: „Ti všichni za robotu měli míti, aby na lov vel-

kou i malou zvěř chodili a průsek k honům a lovům sdělali.“ Šediviny je malá vesnice, část obce Kounov v okrese Rychnov nad Kněžnou. Nachází se asi 2,5 km na východ od Kounova. Prochází zde silnice II/309. V roce 2009 zde bylo evidováno 45 adres.

Šediviny je také název katastrálního území o rozloze 2,88 km².

Obec Šediviny byla asi do roku 1930 spojena s obcí Plasnice, proto do této doby byl i název katastrálního území Plasnice – Šediviny což se nachází ve starých katastrálních mapách a zápisech pocházejících z dob do roku 1930.

Šediviny se po několik století dělí na tři místní části a to Horní Šediviny, Dolní Šediviny a Malé Šediviny. Na Horních Šedivinách se v současné době nachází kostel svatého Josefa postaven roku 1907. Dále pak Dolní Šediviny jejichž spodním okrajem blízko hranice s obcí Nedvězí prochází hlavní silnice z Kounova na Deštné v Orlických horách.

Na Dolních Šedivinách se nachází šestnáct chalup mezi nimiž je i Remšův statek s kapličkou a dvě budovy bývalých škol. Asi padesát metrů od Remšova statku směrem k Horním Šedivinám se nachází budova české školy jejíž výstavba byla zahájena 20. září 1922 systémem montovaného Doeckerova školního pavilónu. Druhá škola a to německá, vzdálená asi 500 metrů od české školy se nachází poblíž cesty směrem k Horním Šedivinám.

Když se vydáme od bývalé české školy z Dolních Šedivin směrem k obci Rovné, tak asi po 300 metrech se objeví první chalupy místní části Malé Šediviny, kde po roce 1935 došlo k dělení katastrálního území Šediviny při čemž jedna polovina Malých Šedivin připadla do katastrálního území obce Rovné, proto na území současných Malých Šedivin je jen pět chalup. Dříve tu bylo deset chalup. Šediviny byly samostatnou obcí do roku 1967, kdy byly sloučeny s obcí Kounov u Dobrušky.

Obec Šediviny byla do roku 1946 převážně osídlena německými obyvateli, proto se také neoficiálně nazývá Německé Šediviny a nebo také Plasnické Šediviny podle dřívějšího názvu katastrálního území Plasnice - Šediviny. Toto neoficiální pojmenování těchto Šedivin vzniklo po založení rovenské koncové osady Šediviny kvůli rozlišení dvou různých míst se stejným jménem těsně k sobě přiléhajícím.

Rovenská koncová osada Šediviny dostala sice dva neoficiální názvy a to České Šediviny, který se používal v 19. století a prvních dvaceti letech dvacátého století, ale nijak se neujal protože druhý název Rovenské Šediviny byl výstižnější, tak přetrval všechny doby od založení osady po roce 1775 až do současnosti.

Asi kolem roku 1930 byla obec Plasnice-Šediviny rozdělena na dvě samostatné obce, čímž Šediviny přišly o část svého území, které připadlo Plasnicím. V druhé polovině dvacátého století byla obec Plasnice sloučena s obcí Deštné v Orlických horách.

V r. 1850 zde žilo 238 obyvatel. Páter Josef Volf (*17. 3. 1896 v Rovném) vyučoval náboženství ve zdejší škole a učil zde i bývalý důstojník Lux.

Na kopečku Šedivin stojí kostelík z r. 1907 – kaple sv. Josefa. Nevelký hřbitov je chráněný kamennou zdí ze žlutých pálených cihel a opracovaných kvádrů gabra, pocházejících z nedalekého Špičáku. Nedaleko je roubené stavení bývalé fary. Dole pod kopcem je velké roubené stavení Remešových a pod ním je kaplička. U soutoku Hluckého a Bažinského potoka stával na kopci ostrožní hrad Hluky – zmenšenina hradu v Dobřanech. Dole pod hradem u potoka byl od r. 1710 mlýn a malá šindelka – výroba šindelů. 15. 6. 1769 byl mlýn zničený povodní. Později byl obnoven a vlastnil jej rod Mádrových a od r. 1851 rod Poláčkových. Okolo r. 1913 byla budova mlýna č. p. 39 přestavěna a vedle postavena „Poláčkova pila“. Tam pracoval i známý sekerník Josef Bastl. Dne 23. 7. 1998 byl celý dům č. p. 39 zničen povodní.

Na Rovenských Šedivinách v místní části Bažiny jsou louky se vzácnou květenou, hnízdí zde čáp černý a je zde i přírodní rezervace Bažiny.

Hluky (německy Haufen)

Jsou místní částí obce Kounov v okrese Rychnov nad Kněžnou v Královéhradeckém kraji v podhůří Orlických hor. V roce 2007 zde žilo 86 stálých obyvatel. Nadmořská výška se pohybuje kolem 630 metrů.

Malá osada se připomíná v historických záznamech již k první polovině 16. století, především díky charakteristicky hlučicímu potoku (odtud zřejmě název obce). Hlucky potok je levostranným přítokem Zlatého potoka, který pokraču-

je až do podhůří Orlických hor. Nejstarší dnes rozeznané zdejší stavení pochází již z počátku 18. století. V současné době jsou domy a chalupy v obci využívány především chatáři a chalupáři.

Během 19. a počátku 20. století byla na místních svazích dolována železná ruda. Hornické štoly (v řeči místních „haver-ské doury“) jsou již od konce druhé světové války zavaleny, ale místy jsou dodnes patrné jako terénní nerovnosti na lesnatých svazích. Za války se v nich dle ústních informací místní obyvatelstvo hodlalo skrývat před ustupujícími vojáky wehrmachtu. K jejich využití ale nakonec nedošlo.

V noci na 23. července roku 1998 postihla Hluky i některé okolní vesnice katastrofální povodeň, která zcela zničila dva domy, několik automobilů a vyžádala si také dvě lidské oběti. Tvář vesnice se výrazně změnila a stopy po povodni jsou patrné dodnes (např. obří balvany, přenesené rozbouřeným potokem). Materiální škody dosahovaly milionových hodnot a Hluky si na čtyři roky vysloužily název „České Troubky“, podle moravské obce zničené o rok dříve podobnou povodní.

Kounov

Obec Kounov (německy Kaunow) se nachází v okrese Rychnov nad Kněžnou, v kraji Královéhradeckém. Ke dni 12. 2. 2010 zde žilo 233 obyvatel. Obec je charakteristická svým protáhlým tvarem, kopírujícím hlavní komunikaci. Rozkládá se v údolí Zlatého a Hluckého potoka, kterým prochází silnice z Dobrušky do Deštného v Orlických horách.

První písemná zmínka o obci pochází z roku 1490. Osídlení zdejších úvozů však probíhalo již v průběhu 13. století.

Nedvězí

Nedvězí (německy Nedwies) je místní částí obce Kounov v okrese Rychnov nad Kněžnou v Královéhradeckém kraji v podhůří Orlických hor. Až do roku 1911 byla součástí obce Dobřany.

Osada se rozkládá na svazích údolí tvořeného jedním z levostranných přítoků Zlatého potoka pod Smolovým kopcem,

který je s nadmořskou výškou 656 m n.m. nejvyšším vrcholem v okolí. Na počátku 20. století zde vzniklo několik mechanických tkalcoven na vodní pohon.

Většina stavení je v současné době využívána jako rekreační objekty.

Obec Nedvězí o sobě v roce 1939 do knihy „Nové Město nad Metují a jeho kraj“ napsala:

Obec Nedvězí jest malebná horská vesnička, rozložená svými domky chudých horských tkalců, rolníků a několika malými tkalcovnickami v táhlém, hluboce vřezaném údolí při Nedvězském potůčku ve směru od východu k západu (střed obce), pak při levém břehu Zlatého potoka, ještě níže položeného (část obce, zvané Doly), a pak po stráních, návrších a zákoutích (části, zvané: Kout, Bahna, Končiny, Rovinka, Grindle).

Chudá horská pole střídají se s jehličnatými i listnatými lesy, pastvinami po stráních plných keřů, bříz a jiného porostu, a tvoří tak překrásnou scenerii horského kraje, tak tichou a dojemnou, že vábí v každé roční době k návštěvě a odpočinku.

Život horského lidu jest tvrdý, chudý na radosti, ale bohatý na práci za tkalcovskými stavy a na chudých políčkách. Klapot stavů ozývá se téměř z každého domku.

Obec Nedvězí má 243 obyvatel, z toho 111 mužů, 132 žen, v 74 domcích a usedlostech. Rolnických usedlostí jest 19, mech. tkalcovny 4, domků dom. tkalců 48. Obec má jednotřídní obecnou školu v nové nákladné budově z roku 1928. V ní je umístěna též obecní knihovna. Farností a poštovním přínalesí k obci Dobřanům, odkudž vede do Nedvězí okresní silnice. Autobusové spojení jest z Bystrého u N. Města n. Met.

Rozkoš

Rozkoš (německy Roskosch) je malá vesnice, část obce Kounov v okrese Rychnov nad Kněžnou. Nachází se asi 1 km na jih od Kounova. Prochází zde silnice II/309. V roce 2009 zde bylo evidováno 46 adres.

Rozkoš leží v katastrálním území Kounov u Dobrušky o výměře 5,26 km².

ZLATÝ POTOK

Zlatý potok (Dědina) je fenomén, který si zaslouží větší pozornost. A tak jsem se rozhodl sem vložit řadu zajímavých informací získaných z Wikipedie.

Dědina, na horním a středním toku nazývaná též Zlatý potok, je řeka protékající okresy Rychnov nad Kněžnou a Hradec Králové v Královéhradeckém kraji. Je to pravostranný přítok řeky Orlice, do které se vlévá u Třebechovic pod Orebem. Délka toku činí 56,7 km. Plocha povodí měří 369,0 km².

Pramen, který je vodohospodáři uváděn jako hlavní a nese jméno řeky, vyvěrá zhruba dva kilometry jihovýchodně od Olešnice v Orlických horách v nadmořské výšce 766,5 m. Tato pramenná větev směřuje na jihozápad k obci Sedloňov, kde v nadmořské výšce zhruba 620 m přitéká zleva druhý pramenný tok nazývaný Zlatý potok, který odvodňuje západní úbočí Sedloňovského vrchu vypínajícího se do výšky 1051 m n. m. Od soutoku obou zdrojnic říčka směřuje na jihozápad, protéká Kounovem, pod nímž teče hlubokým údolím na jih ke Kamenici. Níže po proudu protéká masteckým lomem, který je tak rozdělen na dvě části. Pod ústím Osečnického potoka řeka prudce mění směr na západ, protéká Masty, pod nimiž se stáčí na severozápad k Podbřezí a k Chábořům. U jezu v Chábořech je řeka od poloviny 17. století rozdělena na severní a jižní větev. Jižní větev nazývaná Zlatý potok, nebo také Opočenský náhon, je umělé koryto vyhloubené k napájení rybníků a k zavlažování, které směřuje na jihozápad k Podchlumí a odtud dále na západ k Opočnu.

Severní větev je původní řečiště tekoucí na severozápad k Dobrušce. Údolní niva s meandrujícím tokem je v tomto úseku chráněna jakopřírodní památka Dědina u Dobrušky. V Dobrušce řeku posiluje největší pravostranný přítok Brtevský potok, který je místními obyvateli nazýván Brtva. Od ústí Brtevského potoka teče řeka západním směrem. Západně od Pulic přibírá zprava Halínský potok a poté protéká plochou krajinou mezi Bohuslavicemi a Pohořím. V tomto úseku, kde řeka přirozeně meandruje, se nachází přírodní rezervace Zbytka. Zde se vodní tok prudce obrací na jih k Českému Meziříčí. U severovýchodního okraje Českého Meziříčí v nadmořské výšce zhruba 255 m se severní a jižní větev (náhon) spojují a společný tok protékající Českým Meziříčím nese označení Dědina.

Řeka dále pokračuje regulovaným korytem jižním až jihozápadním směrem přes obec Ledce a její část Klášter nad Dědinou, poté vesnicí Polánky nad Dědinou, která je místní částí Třebechovic. V Třebechovicích přijímá zleva náhon Albu, jež přivádí vodu z řeky Bělě a z vlastního povodí, které má rozlohu 66,2 km². U jihozápadního okraje Třebechovic se Dědina vlévá zprava do řeky Orlice, na jejím 15,0 říčním kilometru, v nadmořské výšce 236,2 m.

Jižní větev oddělující se od hlavního toku na jezu v Chábořech směřuje nejprve jihozápadním směrem k Podchlumí, u kterého přijímá zleva Ještětický potok, na jehož dolním toku se nachází

Podchlumský rybník o rozloze 7,4 ha. Od ústí Ještětického potoka teče Zlatý potok na západ k Semechnicím, kde jeho vody slouží k napájení Semechnického rybníka. V Semechnicích přibírá zleva Houdkovický potok přitékající od Trnova. Dále pokračuje na severozápad k městu Opočno, na jehož východním okraji napájí rybník Broumar. V Opočně protéká potok zámeckým parkem, kde jeho hladinu vzdouvají Horní a Dolní zámecký rybník. Na západním okraji města nad Chlupatým splávkem odbočuje ze Zlatého potoka Jalový potok, který je označován také jako Stará řeka. Od Chlupatého splávkou směřuje Zlatý potok krátce na sever, podtéká železniční trať č. 028 spojující Opočno s Dobruškou a po několika stech metrech přijímá zprava Prkennou. Severně od opočenského nádraží se stáčí na západ a protéká pod železniční tratí č. 026 Týniště nad Orlicí – Otovice zastávka. Dále tok pokračuje západním směrem podél vlečky vedoucí k cukrovaru v Českém Meziříčí. Zde se Zlatý potok vlévá zleva do Dědiny, na jejím 14,9 říčním kilometru, v nadmořské výšce okolo 255 m. Délka Zlatého potoka činí 13,6 km. Plocha vlastního povodí měří 69,7 km². Průměrný průtok Zlatého potoka v Opočně nad odbočným Jalového potoka činí 0,32 m³/s.

Větší přítoky

Průměrná hustota říční sítě Dědiny činí 1,17 km/km². Celkově se v povodí řeky nachází 371 vodních toků v délce do jednoho kilometru a 117 toků v délce 1 až 10 km.[1] Vodní toky dlouhé 10 až 20 km jsou v povodí celkově čtyři. Jsou to náhon Alba (17,4 km), náhon Zlatý potok (13,6 km), Olešnický potok (10,8 km) v povodí Alby a Vojenický potok (10,3 km), který je levostranným přítokem Jalového potoka.

Přítoky Dědiny

Zlatý potok je levostranný přítok na 53,5 říčním kilometru. Potok pramení na západním úbočí Sedloňovského vrchu v nadmořské výšce okolo 1000 m. Po celé své délce teče převážně západním směrem. Délka toku činí 4,0 km.

Hluký potok (hčp 1-02-03-009), nazývaný také Hluky, nebo též Branka, je levostranný přítok na 45,5 říčním kilometru. Potok pramení v osadě Plasnice v nadmořské výšce okolo 695 m. Teče převážně jihozápadním směrem. Údolím potoka je vedena silnice II/309. Podél toku se nacházejí osady Plasnice, Hluky, Rozkoš a Kounov. Délka potoka činí 6,8 km. Plocha povodí měří 12,1 km².

Kamenický potok (hčp 1-02-03-011) je levostranný přítok, který pramení jižně od Přezvousky v Boudy, u Rovenských Šedivín, v nadmořské výšce okolo 690 m. Na horním a středním toku teče převážně jihozápadním směrem. Na dolním toku u obce Dobré směřuje na západ. Do Dědiny se vlévá na 42,1 říčním kilometru v nadmořské výšce okolo 395 m. Délka Kamenického potoka činí 6,1 km. Plocha povodí měří 6,2 km².

Lomský potok (hčp 1-02-03-013), nazývaný též Hlinecký potok, je levostranný přítok, který pramení jižně od Staré Návsi v nadmořské výšce okolo 640 m. Po celé své délce teče převážně jihozápadním

směrem. Zhruba na druhém říčním kilometru protéká osadou Hlinné. Na dolním toku se nachází devět metrů vysoký Mastecký vodopád vytvořený odtěžením svahu. Do Dědiny se vlévá na 38,5 říčním kilometru, u masteckého lomu, v nadmořské výšce okolo 350 m. Délka Lomského potoka činí 5,9 km. Plocha povodí měří 5,4 km².

Osečnický potok (hčp 1-02-03-015) je levostranný přítok pramenící východně od Osečnice v nadmořské výšce okolo 555 m. Na horním toku směřuje na jihozápad, protéká Osečnicí. Na středním a dolním toku teče na západ, protéká údolím mezi osadami Hlinné a Svinná. Do Dědiny se vlévá na 38,4 říčním kilometru, jižně od masteckého lomu, v nadmořské výšce okolo 350 m. Délka Osečnického potoka činí 5,3 km. Plocha povodí měří 6,7 km².

Brtecký potok (též Brtva), zprava, ř. km 25,7

Halínský potok (hčp 1-02-03-022) je pravostranný přítok pramenící jižně od Spů v nadmořské výšce okolo 320 m. Po prvních několika stech metrech přijímá zleva první větší přítok tekoucí od Chlístova. Poté podtéká silnici I/14 a směřuje podél této komunikace na jihozápad k osadě Běstvíny. Pod touto osadou protéká přírodní památkou Halín, kde napájí stejnojmenný rybník. Pod hrází se potok obrací na jih, v nejspodnější části před ústím směřuje na jihozápad. Do Dědiny se vlévá na 23,3 říčním kilometru, severovýchodně od obce Pohorí, v nadmořské výšce okolo 270 m. Délka Halínského potoka činí 5,7 km. Plocha povodí měří 13,5 km².

Bohuslavický potok (hčp 1-02-03-024) je pravostranný přítok, který pramení na východním okraji Vršovky v nadmořské výšce okolo 335 m. Protéká Vršovkou, kde napájí místní rybník. Dále směřuje na západ. Severně od Králíčkovy kopce přijímá vody odtékající z rybníka Kacíř. Odtud pokračuje dále na západ k severnímu okraji Bohuslavic, kde se obrací na jih a protéká Bohuslavicemi. V obci napájí soustavu rybníků nazývaných se Šuryt, Štíp, Tláskal, Věžiště, Pod hospodou, Pod pastouškou a Dolejší rybník. O několik set metrů jižněji od obce přijímá Bohuslavický potok zleva potok Sadku a vlévá se do Dědiny na jejím 20,4 říčním kilometru v nadmořské výšce okolo 265 m. Délka toku činí 6,3 km. Plocha povodí měří 8,7 km².

Sadka je levostranný přítok Bohuslavického potoka na 0,35 říčním kilometru. Pramení v polích východně od Bohuslavic v nadmořské výšce okolo 295 m. Na horním a středním toku směřuje potok na jih, na dolním toku teče souběžně s Dědinou západním směrem až ke svému ústí. Délka toku činí 2,4 km.

Rohenický potok (hčp 1-02-03-026) je pravostranný přítok, který pramení západně od Rohenic v nadmořské výšce okolo 275 m. Po celé své délce protéká potok plochou, zemědělskou, bezlesou krajinou. Koryto je regulované. Na horním toku teče východním směrem, protéká výše zmíněnou obcí, kde je v zastavěné části zatrubněný. Východně od obce přijímá zleva první větší přítok. Pod tímto soutokem směřuje na jih k Českému Meziříčí. Severozápadně od Rohenic podtéká silnici II/308. Na dolním toku se obrací na jihovýchod. Do Dědiny se vlévá na jejím 15,4 říčním kilometru, u severovýchodního okraje Českého Meziříčí, v nadmořské výšce okolo 255 m. Délka Rohenického potoka činí 4,2 km. Plocha povodí měří 6,0 km².

Litá (hčp 1-02-03-028), nazývaná též Lita, je levostranný přítok na 15,3 říčním kilometru. Délka toku od pramene Zlatého Crku činí 5,4 km. Plocha povodí měří 6,1 km². V povodí Litě se nacházejí podzemní zdroje pitné vody pro Hradec Králové a okolí.

Zlatý Crk je levostranný přítok Litě, který pramení východně od obce Pohorí, kterou protéká. Pramen potoka slouží jako zdroj pitné vody. Aby vlivem odběru vody nedocházelo k vysychání toku, je potok dotován vodou z Dědiny.

Zlatý potok (též Opočenský náhon), zleva, ř. km 14,9 (viz výše)

Hatský potok (hčp 1-02-03-036) je pravostranný přítok pramenící západně od Královy Lhoty v nadmořské výšce okolo 265 m. V pramenné oblasti napájí rybník Závěšťák, po jehož hrází je vedena silnice II/308 spojující Libřice a Královu Lhotu. Dále potok směřuje mezi poli převážně na jihovýchod. Koryto je po celé délce regulované. Do Dědiny se vlévá na 11,0 říčním kilometru v nadmořské výšce okolo 250 m. Délka Hatského potoka činí 6,7 km. Plocha povodí měří 17,4 km².

Ohnišтовský potok (hčp 1-02-03-0381) je levostranný přítok, který pramení východně od Českého Meziříčí. Teče převážně jižním až jihozápadním směrem. Koryto potoka je po celé délce regulované. Do Dědiny se vlévá 9,9 říčním kilometru. Délka toku činí 4,1 km. Plocha povodí měří 5,9 km².

Jalový potok (též Stará řeka), zleva, ř. km 9,8

Jílovický potok je pravostranný přítok, který pramení u Jílovic v nadmořské výšce okolo 270 m. Teče převážně východním až jihovýchodním směrem regulovaným korytem. Do Dědiny se vlévá na 9,2 říčním kilometru, u Městce, v nadmořské výšce okolo 250 m. Délka Jílovického potoka činí 2,6 km.

Chropotínský potok (hčp 1-02-03-045) je levostranný přítok, který pramení v Bolehoštské Lhotě v nadmořské výšce okolo 280 m. Po celé své délce teče převážně na severozápad. Protéká nejprve Bolehoštskou Lhotou a Bolehoští, kde napájí rybníky Baba, Malý Nadýmač a Velký Nadýmač. Severozápadně od Bolehošti podtéká Chropotínský potok železniční trať č. 026. Na pravém břehu potoka, západně od železniční trati, se nachází přírodní rezervace Chropotínský háj. Dále potok pokračuje severozápadním směrem k obci Ledce, kde se vlévá do Dědiny na 6,7 říčním kilometru v nadmořské výšce okolo 250 m. Délka Chropotínského potoka činí 4,5 km. Plocha povodí měří 10,7 km².

Bezedný potok (hčp 1-02-03-047) je levostranný přítok, který pramení v polích jižně od Bolehoštské Lhoty v nadmořské výšce okolo 270 m. Po celé své délce teče převážně západním směrem. Na dolním toku, v lesích východně od Polánek nad Dědinou, napájí rozlehlý Hluboký rybník. Do Dědiny se vlévá na 4,2 říčním kilometru, u Mitrova, v nadmořské výšce okolo 245 m. Délka toku činí 5,3 km. Plocha povodí měří 8,5 km².

Pavlovský potok (hčp 1-02-03-049) je pravostranný přítok pramenící mezi Libníkovicemi, Jílovicemi a Vysokým Újezdem v nadmořské výšce okolo 280 m. V nejnižší části směřuje potok na jihozápad. Okolní vrchy, které se nazývají Homole (312 m n. m.), Lohová

(311 m n. m.) a Vackovská (317 m n. m.), jsou zalesněné. Po několika stech metrech se potok obrací na jihovýchod, protéká zemědělskou krajinou východně od Jeníkovic, kde napájí Pavlovský rybník. Odtud teče převážně jižním směrem k Třebechovicím pod Orebem, východně od nichž se vlevá do Dědiny na 2,8 říčním kilometru v nadmořské výšce okolo 240 m. Délka Pavlovského potoka činí 4,8 km. Plocha povodí měří 5,7 km².

Alba (též Třebechovický náhon), zleva, ř. km 1,9

Přítoky Zlatého potoka

Největším přítokem Zlatého potoka je Ještětický potok, jehož délka činí 7,9 km. Plocha jeho povodí měří 29,5 km².

Ještětický potok, zleva, ř. km 12,0

Trnovský potok je levostranný přítok Zlatého potoka, který pramení v polích severovýchodně od Houdkovic v nadmořské výšce okolo 310 m. Na horním toku směřuje na sever. U jihovýchodního okraje Trnova se obrací na východ, vtéká do lesa, kde se postupně stáčí opět na sever. Na dolním toku je koryto potoka vedeno souběžně s Ještětickým potokem, jehož vody zde vzdouvá Podchlumský rybník, který Trnovský potok obtéká při jeho západním břehu. Do Zlatého potoka se vlevá na 11,9 říčním kilometru, u Podchlumí, v nadmořské výšce okolo 290 m. Délka Trnovského potoka činí 3,6 km.

Houdkovický potok je levostranný přítok pramenící v Záušním lese, severovýchodně od Voděrad, v nadmořské výšce okolo 335 m. Potok teče napřímeným korytem převážně severním směrem, protéká Houdkovicemi, Trnovem a Semechnicemi. Zde se vlevá do Zlatého potoka na jeho 9,5 říčním kilometru v nadmořské výšce okolo 280 m. Délka Houdkovického potoka činí 6,3 km.

Neplatil je pravostranný přítok Zlatého potoka v Opočně na 7,2 říčním kilometru. Potok, který je v horní části u Podchlumí zatrubněný, je napájen vodou ze Zlatého potoka. Po celé své délce teče souběžně se Zlatým potokem západním až severozápadním směrem. Slouží k napájení a vypouštění Semechnického rybníka a Broumaru. Při vtoku do rybníka Broumar se na jeho toku nachází přírodní památka Broumarské slatiny. Délka toku činí 4,9 km.

Prkenná je pravostranný přítok Zlatého potoka, který pramení v polích mezi Opočnem a Dobruškou v nadmořské výšce okolo 285 m. Poblíž pramene se nachází železniční zastávka Dobruška-Pulice na železniční trati č. 028. Po celé své délce potok směřuje převážně na západ regulovaným korytem. Do Zlatého potoka se vlevá na 2,6 říčním kilometru v nadmořské výšce okolo 260 m. Délka toku činí 3,0 km.

Vodní nádrže a rybníky

Největší vodní plochou v povodí řeky je rybník Broumar na Zlatém potoce, jehož rozloha je 62,6 ha.[5] Celkový objem rybníka činí 684 tisíc m³. [5] Další významné vodní plochy v této oblasti jsou Semechnický rybník, Podchlumský rybník a rybník Drnov nalézající se na bezejmenném potoce jihovýchodně od Dobrušky.

Vodní nádrže v povodí Dědiny podle rozlohy:

název vodní nádrže	vodní tok rozloha (ha)	rozloha (ha)	celkový objem (tis. m ³)	retenční objem (tis. m ³)
Broumar	Zlatý potok, Neplatil	62,6	684	313
Semechnický rybník	Zlatý potok, Neplatil	19,9	180	100
Podchlumský rybník	Ještětický potok	7,4	80	50
Drnov	bezejmenný potok	5,9	50	25
Hluboký rybník	Bezedný potok	5,1	89	34
Hoděčín	Olešnický potok	4,2	62	5

Vodní režim

Průměrný průtok Dědiny u ústí činí 2,28 m³/s.

Průměrné dlouhodobé měsíční průtoky Dědiny (m³/s) ve stanici Mitrov:

Hlásné profily:

místo	říční km	plocha povodí	průměrný průtok (Qa)	stoletá voda (Q100)
Chábory	30,70	74,64 km ²	0,96 m ³ /s	71,4 m ³ /s
Mitrov	3,90	291,13 km ²	2,11 m ³ /s	100,0 m ³ /s

Vliv vodních děl

Pod Chábory je vodní režim řeky výrazně ovlivněn převedením části průtoku do Zlatého potoka. K převodu vod slouží rozdělovací objekt, který se nachází zhruba 100 metrů po proudu od Limnigrafické stanice. Množství převedené vody je stanoveno manipulačním řádem. Při průtoku nad 600 l/s v měrném profilu v Cháborech je do Zlatého potoka převáděno maximálně 432 l/s, což je výše neškodného průtoku. Při průtoku v rozmezí 150 až 600 l/s je rozdělen průtok 1:1 mezi Dědinu a Zlatý potok. Při průtoku nižším než 150 l/s je rozdělen průtok 2:1 ve prospěch Dědiny.

Převody vody z jiných povodí

V 15. století byla v okolí Opočna na Ještětickém potoce vybudována soustava devíti rybníků a mnoho dalších souvisejících vodních děl. Do současné doby se z Opočenské rybníční soustavy dochovály pouze tři rybníky, z nichž největší je rybník Broumar. V letních měsících však tato oblast trpěla častým nedostatkem vody. Jedna ze staveb, která měla tuto situaci řešit, byla odbočka z Dlouhé strouhy u Kvasin. Toto vodní dílo, jehož kapacita činí 0,02 m³/s, je dodnes funkční a slouží k nalepšování průtoku Ještětického a Zlatého potoka převodem vod z povodí Bělé.

Historické povodně

Povodeň v roce 1998

Smutnou událostí spojenou s tímto vodním tokem je katastrofální letní povodeň, která 23. července roku 1998 postihla všechny obce při toku Dědiny (Zlatého potoka) a jejich přítoků. Největší škody pocítili obyvatelé Kounova a okolních osad. Ve vsi Hluky, která se nachází v údolí Hluckého potoka, byly některé domy zcela zdemolovány vodním živlem. K dalším škodám došlo v Cháborech, kde řeka unášející velké množství dřevní hmoty a kamení ucplala mostní profil a následně strhla silniční most. Velké škody napáchala též v Dobrušce, v Pulicích, v Českém Meziříčí v Leducích a v Třebechovicích pod Orebem, kde zatopila více než sto domů, místní školu a zimní stadion. V povodí řeky si povodeň vyžádala čtyři oběti na životech. Množství vody v řece výrazně přesáhlo hodnotu stoleté vody. V Cháborech, kde stoletá voda činí 71,4 m³/s, dosahoval průtok v časných ranních hodinách dne 23. července 270 m³/s.

Ochrana před povodněmi

V roce 2007 byla v povodí Dědiny dokončena stavba suchého poldru na Ještětickém potoce u vsi Hroška, který je schopen zadržet až 680 tisíc m³ vody. Další stavbou, která by v blízké budoucnosti měla ochránit obyvatele podél toku, je plánovaný suchý polder u Mělčan. Dle plánů Povodí Labe má tato nádrž během povodní zachytit až 3,6 milionu m³ vody. Hráz tohoto vodního díla by měla dosahovat délky 535 m a výšky 14,5 m.

Malé vodní elektrárny

Spádu Dědiny a Zlatého potoka využívá několik MVE.

Základní údaje o MVE:

název	vodní tok	říční km	celkový instalovaný výkon (MW)	počet zdrojů
MVE Ježkův mlýn	Zlatý potok	9,95	0,037	1
MVE Podchlumský mlýn	Zlatý potok	11,65	0,020	1
MVE Polánky	Dědina	4,83	0,075	1
MVE Škutina	Dědina	41,77	0,015	1

Vodáctví

Řeka je sjízdna po jarním tání a po deštích od Kounova. V horní části sjížděného toku má říčka značný spád, protéká hlubším zalesněným údolím. Koryto je široké 2 až 5 metrů, místy se v něm nečekaně objevují malé stupně a padlé stromy. Nejčastěji je vodáky sjížděn zhruba 16 km dlouhý úsek od Kounova po Chábory, jehož obtížnost je místy až WW II. U masteckého lomu se mohou v korytě nalézat ostré kameny. Od Chábor řeka protéká otevřenou krajinou. Vodáky je využívána častěji severní větev tekoucí přes Dobrušku, která má více přítoků a bývá vodnější.

NĚKOLIK MÝCH POSTŘEHŮ

Tak jsem absolvoval prohlídku kounovského regionu. Je to území značně rozsáhlé a také členité - výškový rozdíl je úctyhodný.

Nejdříve jsem vyjel na kopec jižně od Kounova. Je tam cesta, která vede směrem Kamenice, Dobré ale i Rovné. Na kopci se cesta rozděluje. Bohužel, vesnice Kounov je z velké části ukrytá vysokými stromy, rostoucími kolem Zlatého potoka. A tak je vidět pouze část Kounova zvaná Rozkoš, z Kounova jenom kousek. Prohlídku jsem začal Rozkoší, následovaly Hluky. Toto údolí bylo zřejmě nejvíce postiženo povodní v roce 1998. Ten Hlucky potok, který je dnes tak ne-nápadný dokázal bourat domy a zabíjet lidi.

Na informační tabuli se dočteme:

Potok Hluky.

Při povodni v červenci 1998 bylo na Rychnovsku nejvíce postiženým územím údolí Hluckého potoka. V noci z 22. na 23. července 1998 došlo vlivem extrémních přívalových srážek, které zasáhly Orlické hory a jejich podhůří, k prudkému zvýšení odtoku vody z povodí. Úhrn srážek během několika hodin přesáhl 200 mm, přívalová bouřka o největší intenzitě však trvala pouze desítky minut. Vzniklá povodeň měla zcela destruktivní charakter. Při průchodu povodňové vlny docházelo k ničivé vodní erozi koryta a okolních pozemků. Splaveninami nasycený vodní proud erodoval stávající přírodní koryta až na skalní podklad, což vedlo k sesuvům břehů včetně porostu stromů. Uvolněné šterkové až balvanité splaveniny byly transportovány do dolní části toku - do zastavěných částí obce Kounov, kde zaplnily průtočný profil koryta a sedimentovaly na pobřežních pozemcích. Došlo k odplavení desítek tisíc m³ erodovaných hmot. Povodňová vlna likvidovala všechny překážky, včetně obytné zástavby (5 domů bylo zničeno, 49 poškozeno). Na majetku obce a zdejším bytovém fondu byly škody způsobené povodní odhadnuty na 95 mil. Kč. Další desetimilionové škody způsobila povodeň na infrastrukturu, průmyslu, vodním a lesním hospodářství apod. Bohužel také došlo ke ztrátám na lidských životech.

Bezprostředně po průchodu povodňové vlny byly zahájeny záchranné a zabezpečovací práce, jež měly za úkol uvolnění koryt a zajištění jejich funkčnosti pro odvádění běžných průtoků, zejména v obcích. Po skončení záchranných a zabezpečovacích prací přistoupil správce toku LČR s.p. k zadání zpracování studií odtokových poměrů a preventivních protipovodňových opatření. Současně proběhlo zpracování projektových dokumentací a ještě v roce 1998 byly zahájeny nejdůležitější stavby k zajištění stabilizace a zkapacitnění koryt v zastavěných částech obce a k zabránění vzniku, transportu a k sedimentaci splavenin vybudováním retenčních přehrázek a příčných objektů nad obcí.

Pro bezpečné zajištění protipovodňové ochrany obce Kounov bylo na základě posouzení splaveninového režimu doporučeno vybudovat retenční přehrázky se zachytným prostorem o celkovém objemu 5170 m³.

Každoročně při zvýšených průtocích způsobených jarním táním sněhu nebo přívalovými srážkami dochází ve vybudovaných retenčních přehrázkách k zadržení několika stovek m³ splavenin, tedy k ochraně koryta a objektů v obci Kounov. Při povodni v roce 2000 došlo v již

tehdy vybudovaných dvou retenčních přehrázkách k zadržení přes 2500 m³ splavenin. Retenční kapacita přehrázek je průběžně obnovována odtěžením zachyceného sedimentu.

Vodní tok Hluky je levostranným přítokem Zlatého potoka (Dědiny), do kterého zaústí v ř. km 43,75 pod obcí Kounov. Plocha povodí je 12,2 km², tvar povodí je protáhlý o celkové délce 7,0 km a průměrné šířce 1,72 km. Nejvyšší kótou v povodí je hora Špičák-841 m.n.m., nejnižším bodem je ústí do Zlatého potoka-435 m.n.m. Délka toku je 6,54 km, délka 5 pravostranných a 8 levostranných přítoků je 13,07 km. Celková délka hydrografické sítě je v povodí je tedy 19,61 km a její hustota činí 1,63 km/km.

Z celkové plochy povodí pokrývají lesní porosty 43%, 46,4% trvalé travní porosty (při rozvodnici), 9,3% orná půda a 1,3% tvoří zastavěná plocha. Stoletý průtok (při ústí do Zlatého potoka je 35,2 m³/s.

Konec citace.

Nutno zdůraznit, že oblast byla po povodni dokonale rekonstruována včetně silnice. Takže dnes prakticky následky povodně už nevidíme.

Pokračoval jsem do Šedivin. Chalupy roztroušené po příkrém kopci, který dosahuje na vrchol až ke kostelíku sv. Josefa, který je zajímavý svou architekturou i použitými materiály. Všechny chalupy jsou perfektně upravené, louky posečené, prostě krásna.

Následovala cesta do Nedvězí přes Kounovské Končiny (několik domků)

Ovšem Nedvězí mě překvapilo. Vesnička ponořená v poměrně hlubokém údolí. Zase - několik krásných chalup. Z kopce jižně nad Nedvězím nádherný průhled do kraje - Dobruška jako na dlani. Při sjezdu dolů ke Kounovu dvě krásné samoty na rozlehlých loukách.

Při dojezdu do údolí Zlatého potoka jsem odbočil vpravo proti proudu a jel kousek k objektům policie České republiky s tenisovými kurty a koupalištěm.

No a potom jsem se vrátil po proudu potoka do Kounova.

Na vyvýšenině před sjezdem k hotelu „Zlatý potok“ a k hlavní silnici (Dobruška - Deštné) je zvonička s „Kounovským zvonem“ a tabulí s následujícím popisem:

Zvon nad Kounovem

Do současnosti se mnoho informací o zvonu nad Kounovem nezachovalo. Z toho mála, co se dalo zjistit v psané nebo ústní podobě, lze připomenouti toto:

Pro historii lze zaznamenat údaje vyryté a napsané na zvonu:

Napsané: Osada Kounov Obec Kounov, okr. Nové Město nad Metují. Ev.č. 3711

Odlité : Nákladem obce Kounov léta Páně 1872.

Do historie zvonu je třeba rovněž poznamenat, že za I. světové války byl zvon ukryt na zápraží pod nějakým větším kamenem - placákem ve stavení, které bylo výměněné k bývalé hájovně v Kounově čp. 28. Stálo tedy poblíž hájovny, od hájovny směrem ke kříži - k cestě k Dolcům, lze to vyčíst i z mapy PK. Jedním z těch, kteří se odvážili zvonicí porazit a zvon ukryt byl i otec p. Bedřicha Marka z Kounova čp. 48, kte-

rý toto vyprávěl. Je to také částečně uvedeno na str. 72 kroniky Kounova psané p. Maisnerem, kdy se zde píše, že:

„2 prosince 1917 byl zrekvírován ze zvonice v Rozkoši třemi chlapy zvon o váze 42 kg, který pocházel z roku 1778. Do rána se potom ztratil i zvon v Kounově a i v některých okolních vsích.

Za zmínku stojí i postřeh z této události ukrytí zvonu, kdy zde bylo usedlíků více, jakmile ale zvonice spadla a zvon v noci zazvonil, tak všichni utekli. Teprve když se nic nedělo, tak jej šli ti odvážnější ukryt. Ve druhé světové válce byl zvon odebrán rovněž, dostal se však nějakou šťastnou shodou náhod pod nějaký větší zvon, kde byl ukryt. Protože se při liti a likvidaci zvonů postupovalo od menších k větším, nepřišel tehdy na řadu a vysvobodil jej až konec války. Rozhodně také dobře je, že je na něm odlit nápis či zvon je, také to potom napomůže k rychlejší identifikaci.

Z Kounovské kroniky:

V urbáři panství opočenského se dovídáme, že již ve XIII. století sídlil v Deštném zemanský rod Drslavců, v Sedloňově a Wolešnici rody Bémů a Markománů. Jejich obživou bylo dobytčářství, dřevaření a vápná pálení.

Tyto rody se navzájem manželstvím slučovaly, vzrůstaly a rozšiřovaly a hory se dosti rychle zalidňovaly.

Počátkem století XIV. povstaly mezi nimi spory, různé nesváry i potyčky, až se určitá část od kmene oddělila a táhla podél potoka s dobytčím a čeledí údolím, hledajíc příhodného místa k bydlení. Šli hustým pralesem podél pramene, až došli k soutoku dvou bystřin, kde se zastavili, by hovada i sebe nakrmili.

Tiché, od větru chráněné místo se jim velice zalíbilo, neb hojnost ryb ve vodách a drobné zvěře úkol, poskytovalo všem úplnou a bohatou obživu. Daňci, mufloni, černá prasata, ba i jeleni a nesmírné množství malých králíků hemžilo se jako na mraveništi.

Vedoucí této skupiny byli tři bratři, pracovití a odvážní muži, všichni snad kováři, kteří v krátkém čase postavili několik chýší z větví a z kamene vyrovnali provizorní kovárnu, v níž pak různé věci vyráběli k dalšímu budování.

Soudí se, že ona kovárna stávala dle různých nálezu u vody, kde stojí dnes Škodův domek č. 14 v Kounově, kde se později i železná ruda zpracovávala a tavila. Nejsou sice o tom žádné podrobnější záznamy známé, ale mnozí usedlíci to tvrdí a stalo se, že při kopání gruntů a sklepa v tomto domku, nalezeno bylo několik železných, ovšem rezem zničených koňských podkov, kladivo a jiné nářadí a značné množství škváry, jako odpadu při tavení rudy. Možno tedy soudit, že část pravdy se v tom nalézá, že kdysi před dávnými a dávnými časy, kovárna zde stávala.

Kovali, bušili, kou nový vyráběli a od tohoto nového kovu, kovárnu a několik chatrčí „kou-nový“ nazývali. Ve zkratce pak „Kunov“ a později v úpravě povstal „Kounov“.

Kronika obce Kounova, 1. díl, 1937- 1969, str. -5 a 6. Zapsal Jaromír Maisner, Rozkoš č. 10, kronikář.

Tak se podívejte na následující fotografie.

Jindřich Buchal.

**FOTOGRAFIE Z OBCE KOUNOV
a připojených obcí**

Kopec jižně od Kounova - pohled směrem do údolí Hlucského potoka, v pozadí vykukuje skrytý Kounov.

Kopec jižně od Kounova - pohled směrem na část Kounova Rozkoš.

Kopec jižně od Kounova - pohled směrem do údolí Hlucského potoka.

Kounov - pohled na část Rozkoš.

Část Kounova Rozkoš s památníkem obětem války. Silnice pokračuje do Kounova.

Zřejmě bývalý statek v části Rozkoš.

Malebná chalupa v části Kounova Rozkoš.

Připomínka ničivé povodně v roce 1998.

A to je část Kounova Hluky s protékajícím potokem Hluky.

Šediviny, horní konec - okno kostela sv. Josefa.

Kaplička v části Hluky.

Šediviny, horní konec, malebně roztroušené chalupy po okolních loukách.

Šediviny - spokojená rodinka na chaloupce v Šedivinách.

Šediviny, dolní konec - roztroušené perfektně udržované chalupy.

Stejná chaloupka jako vedle - pohled přes rybníček vhodný nejen ke koupání. Dokonce i s mlýnským kolem.

Šediviny, dolní konec, kaplička s přílehlou starodávnou chalupou.

Kounov - Končiny.

Návšť jížně od obce Nedvězí - krásný pohled do kraje - Dobruška, České Meziříčí atd.

Nedvězí, spadá pod Kounov. Jedna z malebných chalup.

Opět jedna z malebných samot na cestě z Nedvězí ke Kounovu.

Další pěkná samota na loukách na cestě z Nedvězí ke Kounovu.

Zajímavý objekt na Zlatém potoce na horním konci Kounova - snad bývalý mlýn?

Bazén u střediska Policie ČR na Zlatém potoce nad Kounovem.

Budova Obecního úřadu v Kounově.

POHLEDY Z MĚSTA

OD KLADSKÉHO POMEZÍ

Články z doby mezi válkami.

Český severovýchod ve válečné historii.

(Kladské pomezí jako bojiště.) (Pokračování.)

Se zcela jinými, poměry se setkáváme u přechodu náhodského. Zde nejsou to ani úzké soutěsky, jaké jsme viděli na Broumovsku, ani jakýsi mohutný úval mezi dvěma souběžnými horskými pásmi, jímž u Trutnova vstupují cesty do Čech, nýbrž ostře vyhraněný průsmyk, k jehož západnímu ústí přiléhají dvě planiny a to Kramolenská na severu a Dobenínská u nynějších Vadiavic⁸⁾ na jihu. Přístup na ně je od východu poměrně snadný a to na první přes ostroh, na němž leží náhodský zámek, a na druhou přímo z průsmyku; západní svahy jsou však příkré, částečně rozryté příčnými roklemi a u Kramolenské pláně pokryté několika většími lesními parcelami, u Dobenínské pak skoro úplně otevřené.

Útok s této strany byl již tím dosti ztížen (bitva 27. června 1866), nehledě ani na značný rozdíl výšek, jež bylo nutno přitom překonati: průměrná nadm. výška Kramolenské pláně činí 450, Dobenínské 420, prostoru na jejich úpatí mezi Šonovem a Kleny 297 m. Pro obranu průsmyku měly proto rozhodující význam obě planiny a dosti hluboká úžlabina mezi nimi, na jejímž průměrně 80—100 kroků širokém dně a příkrých svazích jsou po obou stranách silnice od průsmyku vedoucí rozložena stavení vesnice Vysokova, kterou dilo rakouského generálního štábu (Oesterreichs Kämpfe 1866) nazývá nejdůležitějším bodem celého tohoto území.

Mimo zmíněnou již bitvu 27. června 1866 sluší zde připomenouti ještě události při pruském vpádu do Čech r. 1757 a 1778 a při útupu r. 1758.

Prošedší vzpomenuť Vysokovskou úžlabinou, silnice vstupuje do poupské roviny, z níž se na severozápadě zdvíhá 381 m vysoký Ovčácký kopec. Asi 4 km běží tu v terénu k jihu úplně otevřeném, pak však stává se jí napříč Úpa a výšiny ji provázející, o nichž bude mluveno v jiné souvislosti.

Přístup k průsmyku od jihu chránilo Nové Město n. Met., ležící na skalnatém a asi 10 m vysokém ostrohu, Metují se tří stran obtékaném. Za situací, kdy komunikace vedoucí průsmykem Náhodským k západu tvořila zásobovací tepnu pruské armády, bylo skutečně hlavním operním bodem zpětných spojení, jak je shodně nazývají Bedřich II. i díla obou generálních štábů.⁹⁾

Řeka Metuje, sledujíc odtud až k svému ústí celkem východní směr, tvořila v bezprostředním jeho sousedství výhodnou linii, za níž bylo možno shromáždit početné síly k výpadům proti týlu pruské armády, operující proti hornímu Labi, a to buď přímo k severu a severozápadu, nebo přes Olešnici. V tomto smyslu se me-

tujská linie osvědčila zejména za pobytu pruské armády v táboře u Vlčkovic r. 1778, kdy podle slov Schmettauových umožnila Rakušanům »de bârer aínsi tout nôtre (pruskou) flanc gauche par un rideau derrière lequel il l'ennemi, t. j. Rakušané) pouvaít préparer, á notre inscju, telle entreprise qu'il lui auroit plú de former sûr notre dos entre Náhod et Glatz dou nous tirions nos virvres.«

Snaha Bedřicha II. zjistiti, jak četné síly jsou za touto řekou shromážděny, vedla v červenci t. r. ke srážkám u Jesenice a Král. Lhoty.

Dobenín a ostroh novoměstský musíme pokládati za okraj podhůří v podobě předstupňů, obklopujících Orlické hory na české straně. Východně od Metuje počíná již terén nabývati horského rázu a v malebném skupení forem postupuje k severnímu članku Orlických hor — skupině Vrchmezí (průměrná nadm. výška 900—950 m, Vrchmezí 1083 m).

Horská masa, přírodou zde nakupená, tvořila takřka neprostupnou hráz, jež zemi dostatečně chránila i v době, kdy souběžné pásmo Bystřických hor bylo připojeno k cizímu panství. Jen u Schnappé (Končiny) nedaleko Glešnice se ve výši 781 m otvírala malá postranní branka do země. Mimo podřadné podniky místního rázu (na př. při pruském vyklizení severovýchodních Čech v říjnu 1756 a nájezdu části V. pruského armádního sboru v noci na den 27. června 1866) sloužila však vojenským operacím jen při vpádech rakouských pandurů do Kladska a pod. Hlavní nepřátelskou armádou nebylo jí nikdy použito, neboť byla by ji odvedla příliš daleko od Slezska. t. j. od nejbohatší a pro zásobování armády nejvýhodnější části jejího státu, a učinila by držení důležitějších přechodů u Trutnova, Broumova a Náchoda pro ni nejistým.¹⁰⁾

Jižně od Nového Města n. Met. dosahují podhůří Orlických hor až k linii Opočno—Křivice—Čestice. K nim přiléhající hřeben dosahuje skupinou Velké Deštné své největší výšky (1114 m) a počíná se pak postupně snižovati k průlomů Orlice u Ostrova (669 m).

Obraz válečné minulosti Orlických hor nebyl by úplný, kdybychom se zde ještě alespoň stručně nezmínili o přechodech u Kunštátu a Bartošovic, použitých v noci se 17. na 18. ledna 1779 dvěma kolonami Wurmserova sboru při útoku na Bystřici (Habelschwerdt) v Kladsku.

III.

Až dosud jsme mluvili pouze o obraně jednotlivých pohraničních přechodů a topografických podmínkách, jež na ni měly vliv. Přesto, že tato místní obrana podržela v celém období, jež máme tu na mysli, svůj význam, docházelo i k situacím vyžadujícím, aby nepřátelské invasi bylo čeleno ve větší vzdálenosti od hranic obsa-

zením významného obranného úseku, jenž by uzavíral další cestu do vnitra země.

Již za II. války slezské (1745), zejména však na začátku války sedmileté (1756 a 1758) se poznalo, že úsek vyhovující požadavkům takové obrany leží na horním Labi nad Hradcem Král., kde konfigurace údolí i za nízkého stavu vody činí z řeky dostatečnou překážku, a za různých válečných situací byl několikrát učiněn pokus o hájení různých jeho částí, při čemž se dostatečně projevil jeho předností i nevýhody.

Výšiny, jež tu na svých temenech nesly obranné posice, přesahovaly jen u Vrchlabí na levý břeh řeky (Strážná hůra 827, Biener 790, Jankův kopec 696 a Harta 491 m), tvořice zde přirozené předmostí, chráněné ve frontě a v levém boku tokem Malého Labe, kdežto dále po proudu zůstávaly již vesměs na pravém břehu a ovládaly nejen břeh protější, nýbrž i údolí a všechny přechody.

Jižně od tohoto předmostí obtéká Labe nejprve 431—476 m vysoký hřeben, počínající kotou 466 jz. od Dolní Branné a táhnoucí se k Dolní Olešnici, kde řeka vstupuje do západního komplexu lesa Království¹¹⁾ a razí si tudy mezi Žďárskou a Horečkou vysočinou další cestu úzkou a asi 8 km dlouhou soutěskou, lemovanou skalnatými stráněmi až 150 m vysokými. Údolí rozšiřuje se teprve u Verdeku v kotlinu 1.5—2 km širokou a průměrně 283 m vysokou, ovládanou imposantní Zvičinou (671 m) a výšinami táhnoucími se odtud ke Kašovu. Jejich vrcholní výše se od sz. k jv. pozvolna snižuje, neklesá však nikde pod 419 m. Mezi Stamo vicemi a Heřmanicemi dostupují výšiny s obou stran opět až k samé řece, jež pak u Jaroměře vybočuje obloukem k východu. Na dalším toku k Hradci Král. nabývá pak její údolí rázu prostorného úvalu, jehož šíře se od 700 kroků postupně zvětšuje na 2 km. Výšiny pravého břehu ustupují tu síce až 1.5 km od řeky, okolnost tato byla však částečně vyvážena četnými slepými rameny a konfigurací břehů, takže fronta byla i zde dostatečně kryta.

Při hájení tohoto úseku nalezlo levé křídlo vždy dostatečnou oporu a to podle okolností buď v říčním oblouku u Jaroměře, nebo na Zvičině, k níž na severu a severozápadě přiléhal západní komplex lesa Království, protatý neschudnou labskou průrvou, nebo konečně v krkonošských podhůřích u Vrchlabí; křídlo pravé zůstávalo však přitom vydáno obchvatům, neboť Hradec Král. v té podobě, v jaké byl až do roku 1778, nemohl se bez podpory polní armády dlouho udržeti. Důsledky této skutečnosti byly válečnými událostmi skutečně prokázány a vedly k tomu, že hned po sjednání Hubertsburského míru r. 1763 podal tehdejší prezident dvorní válečné rady, maršálek Daun, císařovně memorandum o nutnosti založení pevnosti na horním Labi, která by byla oporou pravého křídla polní armády, pověřené obsazením přilehlého obranného

úseku. Za místa k tomu zvláště vhodná označil Hradec Král. nebo Ples.

Po četných poradách a několikerém rekognoskování krajiny rozhodnuto bylo pro první z nich a r. 1766 bylo počato se stavbou pevnosti. — Význam tohoto opatření byl v téže době oceněn i s jiného hlediska a to generálem H. H. Lloydem, zakladatelem vojenského zeměpisu historických zemí naší republiky. O královéhradecké pevnosti píše Lloyd jako o jednom článku obranného systému pro Čechy jím navrhovaného, a pravděpodobně pod dojmem událostí r. 1757 poukazuje na to, že »podaří-li se nepříteli přejítí Labe nad Hradcem Král., bude v týlu ohrožena i obrana na lužické hranici a sbory zde stojící budou v tom případě nuceny ústupem ku Praze vyhnouti se hrozícímu jim odříznutí«. Z dalších vývodů Lloydových zasluhuje pak zvláštní zmínky upozornění, že pevnostní skladiště budou ku prospěchu císařské armádě v případě postupu od horního Labe do Kladska nebo Slezska, čímž se usnadní její zásobování, takže pevnost bude jakousi protiváhou pruských pevností ve Slezsku.

Opevnění Hradce Král. se skládala z vlastní pevnosti tvaru osmicípé obdélné hvězdy o celkovém obvodu asi 3.700 kroků, ze dvou lunet před jižní frontou a z 1 lunety na pravém břehu Labe. Z původního rozsáhlého města zůstala jen nejmenší jeho část, asi 200 domů na návrší, kdežto vše ostatní musilo ustoupiti hradbám nebo plochám určeným k zavodnění. Přesto nenabyl však Hradec nikdy výlučně vojenského rázu a vliv garnisony byl tu částečně paralysován, neboť město i po vybudování pevnosti zůstalo sídlem mnoha úřadů, biskupství a gymnasia.

Sotvaže stavba pevnosti byla dokončena, došlo za války o bavorské dědictví i k jejímu křtu ohněm. Bylo jí použito tak, jak Daun ve svém memorandu navrhoval, t. j. jako opory pravého křídla polní armády. Výšiny, táhnoucí se odtud proti proudu Labe, byly již v dubnu r. 1778 zesíleny polními opevněními a po zahájení nepřátelství obsazeny rakouskými sbory; dosti dobré a četné cesty, probíhající za touto frontou, umožňovaly rychlé přesuny vojsk a dopravu válečného materiálu na ohrožená místa.

Před touto frontou zhroutil se pak v měsících červenci a srpnu 1778 pruský útok a nepřítel byl bez boje donucen k vyklizení Čech (náčrt 2.).

Obranný úsek na horním Labi se tedy v celém svém rozsahu osvědčil. Přes tento úspěch nemohly si však vůdčí osobnosti rakouské zatajiti, že nepříteli byla přítom ponechána příliš velká část českého území, takže k výživě své armády mohl užívat i značných místních zdrojů, čímž bylo usnadněno jeho zásobování a obyvatelstvu i vrchnostem způsobeny nesmírné škody, které jen z části mohly býti ze státní pokladny nahrazeny.

Maršálkové Haddik a Laudon, kteří po uzavření míru vypracovali s císařem Josefem II. obsáhlý memoriál o obraně rakouských zemí proti Prusku, věnovali proto svou pozornost také tomu, nebylo-li by zde možno naléztí nové obranné úseky blíže zemských hranic.

Názory jimi vyslovené postavily obranu českého severovýchodu na nové základy, neboť ne již Labe, nýbrž Úpa byla označena za linii hlavního odporu.

Cesta vedoucí z Kladska Náchodským průsmykem k Hradci Král. měla býti v případě nové války uzavřena obsazením výšin, táhnoucích se na levém břehu Úpy od České Skalice k severu. Jsouc bažinatými loukami, provázecími tok řeky od Doubravice až k Jaroměři, dostatečně kryta proti obchvatům, skýtala tato posice značné výhody, neboť přechod přes řeku, tekoucí mezi příkrými, místy skalnatými a kolmo spadajícími svahy, byl možný jen na několika málo bodech, jež se polními opevněními nebo záseky daly vesměs snadno učiniti nepřístupnými.

Cesty vedoucí přes Žacléř a Königshan měly býti uzavřeny obsazením Svatojánského vrchu a Šibeničního kopce, o nichž jsme již na jiném místě řekli, že ovládaly celé údolí Úpy mezi Trutnovem a Ml. Buky. Příkrý svah k městu obrácený usnadňoval obranu s fronty, pravé křídlo bylo od přírody dostatečně kryto a obchvatu od západu dalo se snadno předejiti obsazením výšin táhnoucích se k Vlčicím. Zalesněná Liščí hora (513 m), ovládající cestu vedoucí údolím Forstbachu z Ml. Buků k Hostinnému, byla by v tom případě krajním pilířem rakouského postavení.

Možnost vpádu přes Broumov se v memoriálu vylučuje, neboť pro obtíže terénu nepokládá se za možné, že by nepřítel svou hlavní armádou mohl tudy operovati. Závěr tento, v originále ostatně poněkud nejasně stilisovaný, je nesporně nejslabším místem celého dokumentu.

Aby obrana posic u Trutnova a České Skalice mohla plně dostátí svému účelu, je podle memoriálu »nevyhnutelně nutno, aby v jejich blízkosti ležela pevnost, z níž by polní armáda mohla býti zásobována a v níž by nalezla vždy bezpečnou oporu; tato pevnost musí proto ležeti na pravém břehu Metuje, ovládati Labe a zabezpečovat přechody přes Úpu. Pohled na mapu nám ukáže, že jedině Ples vyhovuje všem těmto požadavkům. Ležíť při vtoku Metuje do Labe, s nímž se nedaleko odtud spojuje Úpa. Tím ovládnuty jsou tedy oba břehy Labe, oba břehy Úpy a oba břehy Metuje. Daleko široko není jiného právě tak výhodného bodu. Bude-li v Plesu zbudována pevnost, může armáda zcela bezpečně zaujmouti posice na Úpě, odkud v případě nezdaru bude míti zajištěný ústup jak za Metují, tak za Labe.«

Stavba pevnosti Plesu byla započata r. 1780 a trvala celkem 7 let. Vlastní pevnost byla vybudována na táhlém návrší, převyšujícím údolí Labe asi o 23 m; její půdorys nelišil se v podstatě od půdorysu pevnosti v Hradci Král., obvod byl však o něco větší, t. j. asi 4.000 kroků. Na jz. přiléhala k ní rohová hradba (cornichon) a na pravém břehu Metuje a Labe, po obou stranách cesty vedoucí k Jaroměři, hradba korunní; 700 kroků před východní frontou byla posunuta pevnůstka na Brdcích, ovládající prostor mezi Úpou a Metují.

Polní opevnění, zřízená r. 1778 na pravém břehu Labe, byla však i v následujících letech udržována v náležitém stavu, aby v případě nezdaru u Trutnova a České Skalice byla v týle armády ještě druhá opevněná linie.

Nová pevnost podržela s počátku jméno Ples; teprve r. 1793 byla ku počtě svého zakladatele překřtěna na Josefstadt, což do češtiny překládáno bylo původně »Josefín« nebo »Pevnost Jozefova« a teprve později »Josefov«.

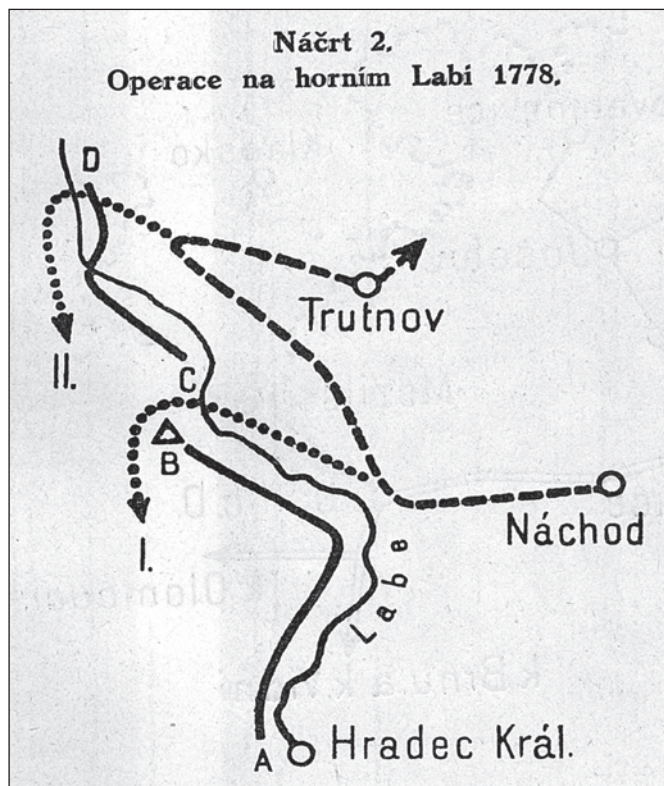
Zahájením provozu na tratích Pardubice—Josefov—Turnov a Josefov—Svatoňovice, patřících jiho-severo- německé spojovací dráze (v květnu 1859) stoupl vojenský význam Hradce Král. i Josefova, neboť tyto trati byly úmyslně vedeny pevnostními rayony, aby v případě války nemohl jich nepřítel používat ani k přesunům armády, ani k dopravě materiálu a zásob. Úkolu tomuto obě pevnosti za války r. 1866¹²⁾ skutečně dostaly (viz text k náčrtu 3.), na operace polní armády neměly však podstatného vlivu. Jsouce svým založením těsně spjaty se sousedními obrannými úseky na Labi a Úpě, mohly za změněné válečné situace jen málo prospěti a v soudobé odborné literatuře často uváděné defenzivní postavení mezi Josefovem a Hradcem Kr. na levém břehu Labe s frontou proti západu ukázalo se bezcenným, neboť na obou křídlech mohlo býti snadno obchváčeno. Moltke však nicméně 2. července počítal i s možností, že rakouská armáda zaujala tuto posici, a odložil proto spojení Polabské a I. armády s II. armádou, aby obehnutí křídla bylo lze tím snáze provéstí.

Vzpomenuté okolnosti spolu s poměry politickými (sjednání spolku s Německem r. 1879) měly rozhodující význam i pro další osud obou pevností, jež od toho času nebyly již udržovány v souladu s technickými požadavky doby. Hradecká pevnost byla definitivně zrušena r. 1884 a o 4 roky později došlo i ke zrušení pevnosti Josefova. Jejich hradby byly však ze začátku zachovány, zejména pokud se jich mohlo použítí za skladiště nebo ubikace. V Hradci Král. byly městu prodány až r. 1893, v Josefově teprve r. 1924.

Stručnost v obsahu i ve výrazu musila zde býti nevyhnutelně do-
držena, aby práce příliším rozsahem nestala se neúměrnou svému

účelu. Šloť pouze o to, aby v hlavních rysech byly zachyceny vzájemné vztahy mezi krajinou a válečnými operacemi, jež se v ní odehrály, při čemž bylo především přihlíženo k potřebám místních pracovníků a návštěvníků tohoto památného území. Nechtěli jsme proto, a ani nemohli, podat úplného obrazu válečné minulosti českého severovýchodu, nýbrž pouze jakousi její skicu, zachycující jen nejdůležitější vlivy, jimiž krajina působila na vojenské události. Ty dnes patří již historií a okolnost tato činí z našeho tématu uzavřený celek.

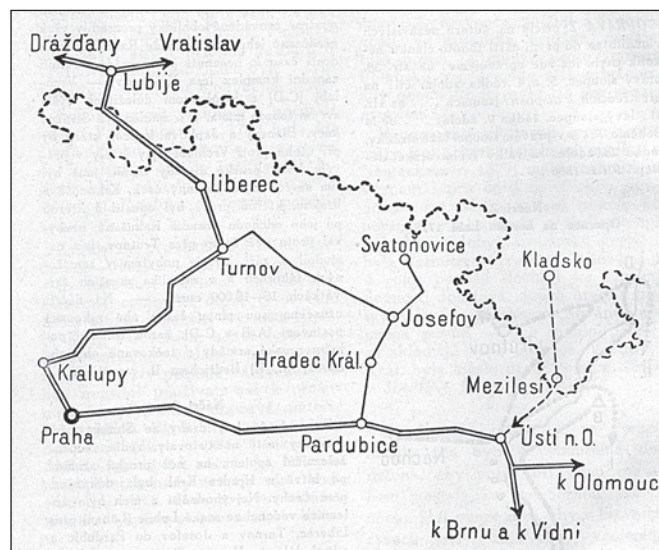
Náčrt 2. Operace na horním Labi 1778.

Dne 5. července 1778 vpadla pruská armáda přes Náchod do Čech. Postup její zastavil se však již 8. t. m. u Vlčkovic před rakouskými opevněními na horním Labi mezi Hradcem Král. a Zvičinou (A-B). Původním plánem pruského krále bylo přejít u Verdeku Labe a útokem na levé křídlo (I) přinutit Rakušany k ústupu. Podrobné rekonstrukování celého území ukázalo však nesmírné obtíže, na něž by tento podnik nevyhnutelně narazil, a pruský král posunul proto dne 15. srpna svou armádu ke Strítěži, aby odtud obchvatem přes Vrchlav vymanévroval nepřítele z jeho postavení (II). Úprava cest, na nichž

měla pruská armáda dále postupovati, a nedosti opatrně prováděné obhlídky prozradily však předčasně jeho úmysl, takže Rakušané měli dosti času k posunutí své armády na linii západní komplex lesa Království — Vrchlav (CJD) a k obsazení důležitých výšin sv. od tohoto místa, t. j. zmíněné již Strážné hůry, Bienera a Jankova kopce, které by při útoku proti Vrchlav byly ležely v pravém boku pruské armády. Králi, jenž byl tím sevřen mezi obranný úsek, Krkonoše a krajinu, kterou právě byl opustil a kterou po jeho odchodu obsadili Rakušané, nezbyval proto než ústup přes Trutnov, jež nastoupil 4. září, ztrávil pobyt v zamořených táborech a v několika menších šarvátkách 15—18.000 mužů. — Na náčrtu označena jsou plnou čarou obě rakouská postavení (A-B a C-D), čarou trhanou pohyby pruské armády a tečkované oba obchvaty (I, II) Bedřichem II. zamýšlené.

Náčrt 3.

Roku 1866, kdy dráhy ze Slezska přes Jeseníky ještě neexistovaly, vedla všechna železniční spojení, na něž pruská armáda po bitvě u Hradce Král., byla odkázána, přes Čechy. Nejvýhodnější z nich byla železnice vedoucí ze saské Lubije (Löbau) přes Liberec, Turnov a Josefov do Pardubic a odtud dále na Moravu. Trať tato měřila až do Pardubic celkem 220 km a nalézala v Lubiji příznivé připojení na rokádní linii Drážďany — Vratislav, byla však oběma pevnostmi českého severovýchodu v poslední třetině své délky přerušena. Pruské armádě zbyvala proto k dopravě mužstva, zásob i váleč. materiálu jen trať vedoucí z Lubije přes Liberec a Turnov velkou oklikou do Prahy a odtud teprve do Pardubic (311 km). Poněvadž tato linie byla

tím příliš zatížena, musila býti část nákladů dopracována z Kladska přes Mezileské sedlo do údolí Tiché Orlice a tudy dále do Ústí n. O., kde byla teprve překládána na železnici. Pruské transporty byly při tom v údolí Orlice několikrát přepadeny menšími oddíly josefovské posádky. — Dvojítná plná Sára označuje železniční spojení pruskou armádou užívané, jednoduchá čára spojení přerušená a čára trhaná dopravu povozy z Kladska do Ústí n. O.

Vysvětlivky:

8) Vesnice tato byla založena teprve r. 1786; až do té doby stál na Dobenínské pláni pouze kostelík sv. Václava a přibýtek pro hrobníka. — Jméno Dobenín doloženo je po prvé v Kosmově kronice při r. 1068. Po r. 1530 úplně vymizelo a vžilo se znovu až v polovici min. století. V tomto mezidobí objevují se místo něho v pramenech různé opisy, jako die ausgelbreiteten Berngehnen bey der Snct. Wenzelskirche« nebo »Unčovské hory« a pod.

9) Město bylo obeháno středověkými zdmi, jež však ještě v XVIII. stol. daly se dobře hájiti. Tyto hradby, v nichž 8 věží nahrazovalo bastiony, byly zbudovány na samém okraji ostrohu, takže přístup k nim byl možný pouze od severu. Prusy byly částečně zesíleny již r. 1741 a 1744. V létě následujícího roku povolal sem Bedřich II. vojenského inženýra ze Svidnice, pod jehož vedením byly hradby znovu upraveny, před oběma branami zřízeny raveliny a zmíněný přístup zabezpečen řadou palisád. V této podobě vzdorovalo pak město obsazené jedním granátnickým praporem po celý měsíc útokům tří lehkých rakouských sborů v celkové síle 10.000 mužů.

10) Podle memoriálu z r. 1779, o němž bude dále obsírněji mluveno.

11) Les Království musíme pokládati za zbytek pomezího hvozdu, jenž právě zde dosahoval značné šíře. V době, o níž mluvíme, tvořil dva samostatné lesní komplexy, západní na obou březích Labe nad Dvorem Král., východní mezi Něm. Brusnicí a Kocbeří. V některých vojenských relacích té doby užívá se tohoto označení „pro celou silně zalesněnou krajinu mezi Dvorem Král., Něm. Brusnicí, Úpicí, Červeným Kostelcem, Českou Skalicí a Žitcem.“

12) Posádka Hradce Král. se tehdy skládala z ca 3.000, posádka Josefova z ca 5.000 mužů. Zesílenou pruskou 12. divísi byly obě pevnosti pozorovány, ne však sevřeny, takže vzájemné spojení mezi nimi i cesta k východu nebyly přerušeny. Válečné podniky v pevnostních obvodech omezily se na srážky menších oddílů, pouze Hradec Král. byl dne 4. července Prusy bombardován.

Dr. Ivan Honl.

INSPIROMAT

I. Mladý gentleman, který se hodlá oženit, by se rád seznámil - pokračování.

Poměr, který se vytvoří šťastným manželstvím, je tak intimní a tak proniká celým životem obou stran, že nikdo nemá ve svém životě současně místa pro víc než jeden takový poměr.

SHAW

Třetí ve hře je ten, co není.

RILKE

Oženit se předpokládá... jistotu a bez ní nemůže spojení jedné osamělosti s druhou osamělosti vytvořit vlast, vytvoří naopak galeje.

KAFKA

Lidé se chtějí sebe zmocnit. A nejvíce v lásce. Tím také svrchovaně trpí. Poznávají, že člověk je v jádru svobodný; byť bychom jakkoli pevně drželi jeho srdce, nikdy tomu nevěříme.

WOLKER

Trvalá malá pochybnost, kterou je třeba konejšit, toť to, co zakládá věčnou touhu, toť to, co zakládá život šťastné lásky.

STENDHAL

Manželství je jako obležená pevnost: kdo je venku, chce dovnitř a kdo je uvnitř, chce ven.

ARABSKÉ PŘÍSLOVÍ

Rozvod se objevuje v historii současně s manželstvím. Nebo snad — o několik týdnů později.

VOLTAIRE

Hlavní příčinou rozvodů je manželství.

ACHARD

Lidé žijící v pohodlném manželství se domnívají, že když jiné páry jsou na tom hůře, že to musí být jejich vina, právě tak jako se bohatí rádi domýšlejí, že chudí si sami způsobili chudobu a dobře jim tak.

SHAW

Po deseti letech manželství rozlučka nesmí být možná.

NAPOLEON

Kde som si mladost zjedla, tam si chcem i starost.

SLOVENSKÉ PŘÍSLOVÍ

Katolická církev zakázala rozvod patrně proto, že se přesvědčila, že proti cizoložství právě jako proti smrti není léku.

ENGELS

Místo manželů je proti sobě u sebe.

PÁRAL

Je nutno mít úctu ke svobodě člověka, s kterým žijeme.

ČERNÝŠEVSKIJ

To musí být rovnost smýšlení a citu, stejná vzdělanost, obapolná důvěra a neomezená svoboda

NĚMCOVÁ

Svoboda rozvodu ve skutečnosti neznamená rozpad rodinných svazků, nýbrž naopak jejich upevnění na demokratických základech, které jsou v civilizované společnosti jediné možné a stabilní.

LENIN

Nemá-li opravdovou touhu, nahradí ji manželstvím.

ČECHOV

Nic tak neváže člověka k člověku, jako bezradnost.

N.N.

Představoval jsem si bez jakékoli ironie, co nerozlučitelného a prostého je poutá. Jednoho dne se vyvolili ledabyly navzájem po dvou a nebylo vůbec proč se opouštět.

BRETON

Miláčku, zapomeňme na všechno, co se mezi námi nestalo.

IONESCO

Není nic lepšího nad život bez manželství.

HORATIUS

Další výhodou starého mládence je, že si může obouvat ponožky, kterým chce koncem.

NESTROY

Mládenec si žije jako král a umírá jako pes, ženatý žije jako pes a umírá jako král.

ANOUILH

Kvůli společnosti sa aj franciškán oženil.

SLOVENSKÉ PŘÍSLOVÍ

Bojíte-li se samoty, nežeňte se.

ČECHOV

Dost času je dva roky pred smrťou sa oženit.

SLOVENSKÉ PŘÍSLOVÍ

Člověk je jenom potulný raubíř a uličník, když překročil třicátý rok a neoženil se.

GRILLPARZER

K manželství je třeba odvahy, ale odvahy je zapotřebí také k chladnému a opuštěnému stáří.

STEVENSON

ŽERTOVNÉ OBRÁZKY

Zpracoval: ing. Jindřich Buchal, ČSA 821, Nové Město nad Metují, 54901.

www.novomestskykuryr.info

Zveřejněno v „Novoměstském kurýru“ vždy poslední den v příslušném měsíci.

Není určeno pro tisk. © Jindřich Buchal.

Zdroj: Inspiromat 1964.

Obec Nedvězí - pohled s návrší jižně od obce. Foto J.B.

Hotel „Zlatý potok“ - oblíbená kounovská restaurace. I významný bod na toulkách turistů po Orlických horách. Foto J.B.